

KAKO IZVAJAMO NALOGE IZ RESOLUCIJE?

Resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije za leto 1975 postavlja skladno z dogovorjenimi cilji skupne politike ekonomskega in socialnega razvoja SFR Jugoslavije v letu 1975 težišče politike družbenoekonomskega razvoja na:

- nadaljnje uveljavljanje samoupravljanja na vseh področjih združenega dela,
- dinamično gospodarsko aktivnost na kvalitetnih osnovah,
- izvajanje prednostnih nalog na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti,
- zaustavljanje nadaljnega naraščanja inflacije,
- zmanjševanje nesorazmerja med uvozom in izvozom,
- povečanje reprodukcijske sposobnosti gospodarstva,
- obvladovanje vseh oblik porabe v okviru razpoložljivih sredstev,
- hitrejši razvoj manj razvitih območij.

Obdobje nekaj mesecev letošnjega leta je prekratko, da bi lahko ocenili izvajanje vseh nalog, ki jih postavlja resolucija, saj so nekatere izmed njih dolgoročne značaja. Za oceno stanja moramo pogledati vsaj nekaj let nazaj, kakšne tendence razvoja so bile dosežene z vidika narodnega gospodarstva kot celote kakor tudi naše občine.

Za preteklo srednjeročno obdobje (71-75) je značilna živahna gospodarska in družbena aktivnost. Kljub težkim gospodarskim pogojem so v tem obdobju v nekaterih pomembnih usmeritvah uresničena predvidevanja družbenega načrta.

To velja predvsem za doseženo gospodarsko rast, ki je gledano skozi gibanja realnega družbenega proizvoda v tem obdobju naraščala hitreje, kot je bilo predvideno s srednjeročnim načrtom. V republiki je bila dosežena povprečna letna stopnja rasti 7,3 %, v občini pa 8 % (z načrtom predvideno 7,1 %).

Odstopanja od planskih predvidevanj so se v tem obdobju pojavila predvsem na področju zaposlovanja tako v republiki kot v občini. Ob tem, da je bila predvidena povprečna letna stopnja rasti le 2,9 %, je bila dosežena v republiki 4,3 % v občini pa 4,5 %. Taka stopnja zaposlovanja pa je kljub visokemu porastu realnega družbenega proizvoda pogojevala, da je bila produktivnost dela nižja od predvidene tako v republiki kot v občini. Ob hitro naraščajočih stroških ter nižji produktivnosti dela pa tudi realni osebni dohodki niso dosegli zelenega porasta. Za republiko je bila predvidena letna stopnja rasti 3,1 %, dosežena pa le okoli 0,8 % oz. v občini okoli 0,5 %.

Pri uresničevanju politike stabilizacije so bili v tem obdobju doseženi nekateri pozitivni rezultati, vendar je pospešena inflacija sproti razvrednotila marsikateri stimulativni razvojni ukrep države. Intenzivnost naraščanja cen se je v obdobju po reformi znatno povečala, saj so npr. cene proizvajalcev industrijskih proizvodov naraščale v obdobju 1966-70 s povprečno letno stopnjo 5 %, v obdobju 1970-74 pa 17 %, s tem da so se samo v letu 1974 povečale za 32 %.

Če pogledamo, kakšna so bila gospodarska gibanja samo v letu 1974 in kako so bili realizirani cilji resolucije, vidimo, da je bila pod vplivom inflacijskih gibanj dosežena izredno visoka stopnja nominalnega družbenega proizvoda (v republiki 37 % od predvidenih 28 % in v občini 40 % od predvidenih 25 %).

Ocenjujemo, da se je tudi realni DP povečal nekoliko nad planskimi predvidevanji tako v republiki kot v občini, še vedno pa se je nadaljevala visoka stopnja zaposlovanja, ki znatno presega usmeritve, dane z resolucijo. Na ravni republike in občine se je število zaposlenih povečalo za 5 %, z resolucijo pa je bilo predvideno povečanje le za 2,5 %. Iz istega razloga kot v preteklem obdobju tudi v letu 1974 produktivnost dela in realni OD niso dosegli predvidenega porasta.

Kot negativno ocenjujemo tudi nadaljnje zmanjševanje ekonomičnosti poslovanja (v občini in republiki za 4 %).

Tudi v delitvi bruto dohodka se niso v celoti uresničila globalna razmerja. Hitreje od predvidevanj so porasle v republiki, še bolj pa v občini zakonske in samoupravno dogovorjene obveznosti. V republiki je njihov delež v bruto dohodku večji od predvidenega za 1,6 točke, v občini pa za 3 točke oziroma: indeks povečanja je v republiki 335, v občini pa 361).

To kaže, da je občinsko gospodarstvo glede na novi sistem financiranja bolj obremenjeno kot slovensko gospodarstvo v poprečju. Po novem sistemu financiranja se namreč povečujejo obveznosti iz dohodka TOZD, zmanjšujejo pa prispevki iz OD, s čimer se razbremenjujejo delovno intenzivne panoge. Gospodarstvo občine pa posluje z višjo stopnjo dohodka kot gospodarstvo Slovenije v poprečju.

S tem se je zmanjšala tudi reprodukcijska sposobnost občinskega gospodarstva, ki pa je še vedno višja od republiškega poprečja in predvidevanj republiškega družbenega dogovora.

Tudi likvidnost gospodarstva se je v letu 1974 še nadalje poslabšala. V republiki kot v občini so se zmanjšala lastna sredstva gospodarstva (za 3 do 54 % v strukturi sredstev), povečal pa se je delež kreditnih sredstev — predvsem za obratna sredstva. Tudi denarna sredstva na ziro računih so se znatno zmanjšala, povečala pa so se zaloge (predvsem gotovih izdelkov) in terjatve, s čimer je znaten del akumulacije vezan v obratnih sredstvih.

Tendence iz leta 1974 so se nadaljevale tudi v petih mesecih letošnjega leta. Razpoložljivi podatki kažejo, da v Sloveniji razvoj le delno poteka v skladu z dogovorjenimi nalogami v resoluciji in da se nekatere osnovne tendence postopno poslabšujejo, in sicer:

- stopnja rasti industrijske proizvodnje postopno upada,
- zaposlenost še nadalje narašča,

— odnosi med uvozom in izvozom so se močno poslabšali,

— struktura investicij se glede na resolucijo prepočasno spreminja v korist infrastrukturnih in prioritarnih dejavnosti,

— priliv sredstev za skupno in splošno porabo se realizira nad predvideno dinamiko, zlasti pri tistih SIS, ki združujejo sredstva iz dohodka,

— nadaljuje se, čeprav počasneje, rast cen, zlasti cen na drobno in življenjskih stroškov.

Stopnja gospodarske rasti, ki je bila v I. trimesečju še dokaj ugodna (7-8 %), kaže v aprilu in maju predvsem v industrijski proizvodnji tendenco postopnega upadanja. Kljub temu pa je še vedno prisotna visoka stopnja zaposlovanja. V občini kot v republiki se je v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta število zaposlenih povečalo za 5 %, vendar primerjava za občinsko gospodarstvo glede na stanje konec leta 1974 ne kaže povečanja.

Predvidena umiritve gospodarske rasti v naslednjih mesecih bo pomenila zaradi pre-

obsežnega zaposlovanja konec leta 1974 bistveno poslabšanje produktivnosti dela. Glede na znana gibanja se ocenjuje, da se bo v Sloveniji letos produktivnost dela povečala le za 1-2 % z resolucijo predvideno 3-4 %). Na tej osnovi tudi ni pričakovati večjega porasta realnih osebnih dohodkov.

Podatki za prvo trimesečje kažejo na še nadaljnje zmanjševanje ekonomičnosti poslovanja (v republiki in občini za 3 %), kar predstavlja že splošni družbeni problem, saj povečanih stroškov ni mogoče v celoti nadomestiti z varčevanjem in omejevanjem pri drugih elementih delitve dohodka. To je vplivalo, da se je zmanjšal tudi delež ostanka dohodka za sklade, oziroma zmanjšala reproduktivna sposobnost gospodarstva.

Resolucija o družbenoekonomski politiki za leto 1975 je postavljala kot osnovno izhodišče tudi zaustavljanje neugodnih tendenc v zunanjetrgovinski menjavi in plačilni bilanci države. Zato je bilo z resolucijo predvideno, da se bo v letošnjem letu realni obseg izvoza povečal za 10 % (vrednostno za okoli 21 %), realni obseg uvoza pa naj bi se povečal le za 4 %.

Dejanska gibanja na področju zunanjetrgovinske menjave pa kažejo v petih mesecih letošnjega leta izrazita odstopanja od predvidenih razmerij tako glede uvoza kot izvoza. Skupni izvoz blaga se je v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečal le za 2,8 %, uvoz pa kar za 22,5 %. Rezultati takih gibanj se kažejo v velikem porastu deficita v blagovni menjavi, in sicer v Sloveniji za 48 % in znaša 5,5 milijard deviznih dinarjev, v

Jugoslaviji pa 27 milijard deviznih dinarjev. Tako visokega deficita v blagovni menjavi pa ni možno niti približno pokrivati z neto deviznimi dohodki 'storitvenih dejavnosti.

Vzroke za tako stanje moramo na eni strani iskati tudi v mednarodnih ekonomskih odnosih. V pogojih gospodarske recesije se bo obseg svetovne trgovine predvidoma povečal le za 1 % (74 = 7 %; 73 = 13 %). Spričo tega so naloge, sprejete z resolucijo o povečanju izvoza za 10 %, zelo zahtevne. Poleg tega vpliva na zaostajanje našega izvoza tudi poslabšanje konkurenčne sposobnosti našega gospodarstva na tujih trgih zaradi bistveno višje ravni domačih cen v primerjavi z zunanjimi cenami, preobremenjenosti izvoznega gospodarstva z raznimi dajatvami ter nerealnega tečaja dinarja. Tem objektivnim vzrokom pa je treba dodati tudi nekatere subjektivne dejavnike, kot so: slaba organiziranost gospodarstva, neenoten nastop na zunanjem trgu, slaba kadrovska struktura itd.

Občinsko gospodarstvo v izvozu Slovenije nima pomembnejšega deleža, vendar bodo prizadevanja slehernega podjetja lahko prispevala k izboljšanju stanja na tem področju.

Izvoz občinskega gospodarstva se je v zadnjih petih letih povečal za skoraj dvakratno vrednost: od 3,5 na 10 milijonov dolarjev. Poprečna letna stopnja porasta je znašala 23,2 %. Z družbenim načrtom za letošnje leto pa je predvideno povečanje izvoza za 17 %. Realizacija za 5 mesecev letošnjega leta kaže na težave v izvoznih dejavnostih tudi v naši ob-

čini, saj je bilo realiziranih okoli 25 % letnega načrta.

Značilnost občinskega gospodarstva je tudi v tem, da je v veliki meri vezano na uvoz surovin. Skoraj 50 % vseh surovin, ki jih podjetja v občini predelujejo, je uvoženih, v industriji pa znaša ta delež celo 65 %.

Da bi lahko ocenili položaj posameznih podjetij in dobili njihovo oceno stanja v danih pogojih gospodarjenja, so podjetja izpolnila anketo, iz katere povzemamo nekatere pomembnejše ugotovitve.

Glede izvoza večina podjetij ocenjuje, da bo do načrta za leto 1975 dosegla. Od 16 TOZD oz. TOZD, ki so vključene v mednarodno menjavo, ne predvidevajo doseči načrtovanega izvoza. Papirnica Vevče, ki zaradi močne recesije na zunanjem trgu gosega mesečno le okoli 40 % načrta, ter Velana zaradi nižjih cen na zunanjem trgu; manjša odstopanja od načrta predvidevata tudi Črevarna in Indos, v Kolinski tovari pa glede na trenutni položaj ne morejo prognozirati obsega izvoza do konca leta.

Od podjetij, ki so v večji meri vezana na uvoz surovin (Yulon, Teol, Črevarna, Velana, Saturnus, Papirnica, Arbo), je delno preusmeril uvoz surovin Yulon s tem, da je delno preusmeril uvoz z zahodnega tržišča na vzhodnega, Saturnus pa s tem, da pospešuje proizvodnjo Avtooprema, ki je v manjši meri vezana na uvoz reproductivnega materiala.

Podjetja večinoma nimajo izdelanih programov zagotavljanja deviz za izvoz z lastnim izvozom oz. izvozom grupacije.

Problematiko zaposlovanja glede na usmeritev k zmanjševanju stopnje rasti in glede na stagniranje tržišča v posameznih dejavnostih ocenjujemo na osnovi dogovorov, da se bo povečanje zaposlenih v občini gibalo v mejah, predvidenih z resolucijo in družbenim načrtom občine za leto 75 (od 2-3 %). Z prvo trimesečje letošnjega leta se v primerjavi s stanjem konec leta 1974 število zaposlenih v gospodarstvu občine ni povečalo.

Glede položaja na tržišču podjetja v pretežni meri ocenjujejo, da je plasma proizvodov dokaj zadovoljiva, razen v Yulonu in v Žitu — TOZD Šumi, kjer je tudi večji problem zalag gotovih izdelkov.

Glede preskrbe s surovinami in reprodukcijskim materialom imajo podjetja težave predvsem z uvoženimi surovinami zaradi restrikcij pri uvozu (Saturnus, Kolinska, Velana Yulon), preskrba z domačimi surovinami poteka pri večini podjetij normalno, nezadovoljiva je predvsem v Indosu in Papirnici.

Likvidnost se pri večini podjetij slabša, zadovoljiva je le v Saturnusu, Indosu, Velani in Arbu.

Večji del podjetij v petih mesecih letošnjega leta ni povečal cen svojih proizvodov. Ob tem pa skoraj vsa podjetja izkazujejo precejšen porast cen reprodukcijskega materiala in storitev (pretežno v mejah 15-40 %, npr. Indos). To pa se odraža v znižanju ekonomičnosti poslovanja podjetij, saj povečanih stroškov ni bilo mogoče v celoti nadomestiti z varčevanjem (na ravni občine se je ekonomičnost v I. trimesečju znižala za 3 %).

Do konca leta predvideva več industrijskih podjetij povečanje cen svojih proizvodov (pretežno v mejah 10-20 %), in sicer Mesna industrija Zalog, Kolinska tovarna, Papirnica Vevče, Indos, Yulon, Črevarna, Arbo, Izolirka, Perutnina Zalog.

Vsa podjetja imajo v izdelavi srednjeročne programe razvoja za obdobje 76-80, vendar

je pri večini podjetij realizacija razvojnih konceptov vprašljiva spričo pomanjkanja lastnih sredstev za razvoj. Ob danih pogojih večina podjetij lahko zagotavlja le 10-20 % lastnih sredstev.

Področje splošne in skupne porabe v Sloveniji je z družbenimi dogovori in leta 1975 sprejelo svoje programe v okviru sredstev, ki so bila načrtovana s skupno republiško bilanco in usklajena z rastjo družbenega proizvoda, kot jo je doočala resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije za letošnje leto.

Področje skupne porabe v republiki se na podlagi podatkov o 5-mesečni realizaciji v globalu giblje v predvidenih okvirih. Med njimi pa so samoupravne interesne skupnosti, ki združujejo sredstva iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela (republiška izobraževalna skupnost in raziskovalna skupnost Slovenije) presegle predvidena narekovana sredstva. Da bi se gibanje sredstev skupne porabe že med letom uskladilo z usmeritvijo republiške resolucije, je skupščina SR Slovenije že pripravila ustrezne ukrepe.

Polletna realizacija načrtovanih sredstev skupne porabe v Ljubljani tudi v naši občini — je pod normalno dinamiko dotoka dohodkov, in sicer:

	Ljubljana	SO Moste-Polje
1. otroško varstvo	43,8	43,4
2. izobraževanje	46,2	46,9
3. kultura	45,9	46,2
4. telesna kultura	46,5	47,0
5. socialno skrbstvo	46,8	42,9

Na področju porabe pri oblikovanju dohodkov izrazito presega dogovorjene okvire republiški proračun. Pri tem pa je treba opozoriti, da je poraba pod dogovorjeno dinamiko in da so preseženi dohodki nerazporejeni na ziro račun. Glede na predvidene zvezne ukrepe, ki bodo uredili problem oblikovanja dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela ter predvidenih učinkov republiških ukrepov na področju obdavčitve temeljnih organizacij združenega dela, se bo šele po analizi polletnih obračunov začela razprava o znižanju stopnje davka od dohodka.

Proračunska poraba občin v Sloveniji se na splošno giblje pod dogovorjeno ravni in zato zaenkrat ne bo potrebno predlagati omejitvenih ukrepov.

Dohodki za splošno porabo v Ljubljani so doseženi v višini 47,3 %. Podatki o realizaciji proračunov v I. polletju 1975 sicer še ne morejo služiti za neke trdnje zaključke o realnosti letnega načrta, ker so gospodarska in družbena gibanja zlasti v zadnjem trimesečju leta dinamičnejša in ne povsem primerljiva z ostalimi letnimi obdobji.

Na področju proračunske porabe Ljubljane je že družbeni dogovor opredelil akcijski program, ko je bila imenovala posebna komisija za izdelavo izmere za opredelitev dovoljene porabe v letošnjem in prihodnjem letu. Naloga te komisije je, da pravčasno pripravi ustrezna merila, ki bodo na podlagi skrbne preučitve sedanje dovoljene splošne porabe najbolj pravično in smotno razdelila sredstva med občinski in mestni proračun.

Za racionalno trošenje načrtovanih sredstev med letom pa so odgovorni izvršni svet, ki izvršuje občinski proračun, odredbodajalec za proračun in sklade ter vsi tisti, ki za svoje dejavnost še prejemajo dotacije iz proračunskih sredstev: krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije in upravni organi.

Kakšno je stanje na področju splošne porabe v naši občini, je razvidno iz polletne realizacije proračuna. Lastni dohodki so doseženi 48-odstotno, skupna poraba pa je 45-odstotna; upoštevamo izdatke v obdobju začasnega financiranja, ki še niso vrnjeni, potem je dejanska poraba samo 39-odstotna. To govori v prid ugotovitvi, da so sedanja proračunska gibanja skladna z načrtom in ne gre za enkrat za nikakršna odstopanja ali preseganja porabe.

SLAVKA KERŽAN

Vsak delovni človek lahko prispeva k trdnjšemu gospodarstvu. Iz dela izhaja vse

RABLJENA OBLAČILA V PRAVE ROKE

Vsakoletna zbiralna akcija je ena pomembnih nalog v delovnem programu Rdečega križa. Vanjo je bilo letos vključenih 11 osnovnih organizacij Rdečega križa in krajevnih skupnosti. Zbrana je bilo 9.650 kg blaga. Sodelovalo je 116 odraslih in 96 mladih članov RK. Blago je prevažalo 32 avtomobilov. Občinskemu odboru Rdečega križa Slovenska Bistrica smo darovali poln 6 tonski kamion, občinskemu odboru Rdečega križa Dravograd 1,5 — tonski kamion, domu invalidne mladine in

PRIPRAVITE PAPIR

V mesecu maju je bilo v naši občini zbrano 16.130 kg papirja. Jaršani so bili tokrat najboljši, darovali so 3.390 kg papirja. Druga je bila KS Kodeljevo, tretja pa KS Zalog — Sp. Kašelj. Rdeči križ se zahvaljuje za darovani papir.

ostarelim Ponikve pri Dobropolju pa poln kombi raznega blaga. Preostala zaloga je vskladiščena za potrebe naše občine.

Zahvaljujem se vsem občanom za vzorno, čisto in pakirano darovano blago, hkrati pa zagotavljam, da bodo vaše stvari prišle ob pravem času v prave roke. Posebna zahvala gre aktivistom Rdečega križa, krajevnim skupnostim in mladim članom Rdečega križa za uspešno izvedbo akcije.

Posebej se zahvaljujemo podjetjem GRADIS—SPO, SLOVENIJA CESTE iz Kavčičeve in SAP — Tovorni promet za brezplačne prevoze zbranega blaga v vsej občini.